

## Τα Ελγίνεια Μάρμαρα. Ο Γόρδιος Δεσμός και η Λύση

---

Γεώργιος Οικονόμου

Δικηγόρος

Πολύ θόρυβος γίνεται τελευταίως για τα Ελγίνεια Μάρμαρα. Φαίνεται ότι υπάρχει κινητικότητα στο θέμα με τον Πρόεδρο του Βρετανικού Μουσείου, George Osborne, πρώην Υπουργό Οικονομικών της Βρεταννίας (2010-2016) επί πρωθυπουργίας David Cameron, και ένα από τους πλέον αξιόλογους Άγγλους ο οποίος αποχωρώντας από την κυβέρνηση μετά την παραίτηση της επειδή ηττήθηκε στο δημοψήφισμα για το Brexit είχε συχνές επαφές με την πρεσβεία μας στο Λονδίνο, τελευταίως δε συναντήθηκε με τον Πρωθυπουργό μας για δεύτερη φορά, καθώς και με τον Υπουργό των Εξωτερικών κ. Νίκο Δένδια και διεξήγαγε μυστικές συνομιλίες με τον Υπουργό Επικρατείας κ. Γιώργο Γεροπετρίτη, το 2021 και 2022 με θέμα την επιστροφή των Ελγινείων. Ο Πρωθυπουργός στην πρόσφατη ομιλία του στο London School of Economics χαρακτήρισε «εφικτή» την επανένωση των Γλυπτών και πρόσθεσε ότι μπορεί να εξευρεθεί μια αμοιβαία επωφελής λύση.

Εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ των δύο πλευρών, κυρίως επειδή εμείς πιστεύουμε ότι ο Λόρδος Elgin, πρέσβης της Μεγάλης Βρεταννίας στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (1799-1803) αφαίρεσε και έκλεψε τα Μάρμαρα και τα μετέφερε στην Μεγάλη Βρεταννία το 1806. Οι Άγγλοι ισχυρίζονται ότι ο Λόρδος Elgin τα αγόρασε από τους Τούρκους και μάλιστα ότι τα έσωσε από την καταστροφή, επειδή στην συνέχεια κατά την Ελληνική Επανάσταση, ο Βενετσιάνος Μοροζίνη εβομβάρδισε τον Παρθενώνα και κατέστρεψε μέρος του Ιερού Βράχου. Η κατάσταση θυμίζει τον Τρωικό Πόλεμο όπου όλοι έχουν δίκαιο όσον αφορά τα αίτια του.

Δοθείσης και της περιρρέουσας κατάστασης που υφίστατο στην Οθωμανική Αυτοκρατορία την περίοδο εκείνη, ενδέχεται ο μιν Σουλτάνος να έδωσε άδεια στον Ελγίνο να αφαιρέσει ένα μεμονωμένο κομμάτι, αυτός δε, δωροδοκώντας τους φύλακες, αφαίρεσε γλυπτά των αετωμάτων και των μετοπών που απεικονίζουν μάχες μεταξύ των Λαπίθων και των Κενταύρων, και της ζωφόρου του Παρθενώνα. Αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 1/2 από τον γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα που διασώθηκε. Στα Ελγίνεια περιλαμβάνονται επίσης αντικείμενα από το Ερέχθειο, που καταστράφηκε στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας (1821-1833) τα Προπύλαια και τον Ναό της Αθηνάς Νίκης. Όλα αυτά τα εφόρτωσε σε καράβι και τα μετέφερε στην Αγγλία.

Είναι φανερόν ότι πρέπει να εξευρεθεί μια λύση που να ικανοποιεί όλους - μιá λύση win-win. Η εισήγηση είναι να ιδρυθεί ένα Ελληνο-Αγγλικό Ίδρυμα το οποίο να βοηθήσει να σταλούν τα Μάρμαρα από την Αγγλία στην Ελλάδα, με αντάλλαγμα άλλοι Ελληνικοί θησαυροί να εκτίθενται κατά τακτά διαστήματα στο Βρεταννικό Μουσείο.

Το Ίδρυμα θα χρηματοδοτεί επίσης ανταλλαγές Βρεταννών και Ελλήνων φοιτητών και θα δίδει υποτροφίες σε τομείς που σχετίζονται με την αρχαιολογία και την συντήρηση των αρχαιοτήτων δημιουργώντας μια από τις μεγαλύτερες διεθνείς φιλίες και συνεργασίες. Win-win και ρετσίνα. Ίσως δε και ανοίξει τον δρόμο για παρόμοιες συμφωνίες μεταξύ άλλων χωρών.

Στην περίπτωση των Γλυπτών του Παρθενώνα, για να υπάρξει λύση πρέπει να ξεπεραστούν τρία εμπόδια: ο Πρόεδρος Osborne, ακολουθούν οι Trustees του Μουσείου, που φαίνεται ότι έχουν και τον υπευθυνότερο λόγο και τελευταία η Βρεταννική κυβέρνηση.

Η παγκόσμια κοινή γνώμη έχει αλλάξει άρδην και δεν ανέχεται πλέον ούτε να δοξάζεται η αποικιοκρατία, ούτε και να εκμεταλλεύονται οι πρώην μητροπόλεις τους θησαυρούς των αποικιών τους. Παρεμφερής είναι και η τάση οι «νέοι» λαοί να κατεδαφίζουν τα αγάλματα των εκμεταλλευτών του λαού τους, παρά τα ευεργετήματα που ενδεχομένως να έχουν προσφέρει στην χώρα τους. Εξ άλλου αυτή είναι μια παράδοση που όλοι οι λαοί, σε κάποιο στάδιο της ανάπτυξης του το έχουν βιώσει. Πως έχουν καταστραφεί τα περισσότερα δείγματα του αρχαίου Ελληνικού πολιτισμού από τους Χριστιανούς; Πως έχουν καταστραφεί από τους Ταλιμπάν τα αρχαία αγάλματα στο Αφγανιστάν (οι δύο γιγάντιοι Βούδες στο Μπαμιγιάν, ηλικίας πέραν των 1,500 ετών) και από την ISIS οι ανεκτίμητοι θησαυροί της Παλμύρα; Το ίδιο έχει συμβεί και στο Ιράκ, το Μαλί και την Λιβύη.

Ο πρόσφατες δηλώσεις των εκπροσώπων της Βρεταννικής κυβέρνησης αποκλείουν την αλλαγή νομοθεσίας που διέπει την λειτουργία του Βρεταννικού Μουσείου και που απαγορεύει την όποια επιχείρηση διάσπασης της συλλογής του Μουσείου.

Η Ελληνική θέση αποκλείει την επιλογή του «πολιτιστικού δανείου», η οποία αναγνωρίζει την κυριότητα της Βρεταννίας επί των Γλυπτών. Επομένως αναζητείται μια νομική φόρμουλα ούτως ώστε η λύση που θα προκύψει να μη θεωρείται ως απόσπαση από την Ελλάδα, αλλά ούτε ως δάνειο από την Αγγλία.

Συγχρόνως η νομική λύση που πρέπει να εξευρεθεί θα πρέπει να εξυπηρετεί την Ελλάδα και την Βρεταννία, αλλά να αποκλείει άλλες χώρες ή και μουσεία από ανάλογα αιτήματα, τουλάχιστον αυτή την περίοδο. Στο τέλος του δρόμου, το κάθε κράτος θα διεκδικήσει την πολιτιστική κληρονομιά του και θα γίνουν οι ανάλογες διευθετήσεις για να την

αποκτήσει. Δεν επιτρέπεται να στερείται ένας λαός τα χειροποίητα έργα του πολιτισμού του χάριν μερικών μουσείων αναπτυγμένων χωρών που μπορεί κάποια εποχή να τα «διέσωσαν» από την καταστροφή, τώρα όμως αυτά αποτελούν «soft power» και πρέπει να επιστραφούν στην «πηγή» τους.